

Õiguskantsler

Teie 04.04.2021 nr

Meie 03.05.2021 nr 6-1/210873/2103072

Täiendava maksuvaba tulu mahaarvamine laste ülalpidamise korral

Austatud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole laste eest ette nähtud täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise asjus. Märkisite, et enda maksustatavast tulust täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õigus võiks olla ka vanemal, kes lastega koos ei ela, kuid täidab laste ülalpidamise kohustust.

[Tulumaksuseaduse](#) §-s 23¹ sätestatud maksusoodustust võib kasutada ka lapsevanem, kes lapsetoetust ei saa. Selleks, et täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õigust saaks kasutada lastest eraldi elav vanem, peavad vanemad selles omavahel kokku leppima. Kui lapsevanemad kokkuleppele ei jõua, antakse lisamaksusoodustus lapsevanemale, kellele makstakse lapsetoetust (TuMS § 23¹ lg 3). Lapsetoetust makstakse lapsi kasvatavale vanemale ([perehüvitiste seaduse](#) § 25 lg 1), seega saab erimeelsuste korral täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õiguse lapsi kasvatav vanem.

Tulumaksuseaduse seletuskirjas¹ on laste eest ette nähtud maksusoodustuse selgituseks märgitud, et maksusoodustus väärtustab inimese enda initsiatiivi riigi pakutud soodustuste kasutamisel ja motiveerib maksumaksjat tulu teenima.

Niisiis soovib riik soodustada ka tulu teenimist. Seejuures antakse eelisõigus lapsi faktiliselt kasvatavale vanemale. Lapsi kasvatav vanem ei ole tulu teenimise seisukohast samas olukorras, milles on ülalpidamiskohustust täitev vanem, sest tema peab kandma ka laste eest igapäevase hoolitsemise ja kasvatamise koormust. Laste eest hoolitsemine võib saada takistuseks elatise teenimisel. Vanemal, kes laste kasvatamises võrdväärselt ei osale – kuigi panustab laste ülalpidamisse rahaliselt –, selliseid takistusi ei ole. Lapsetoetuste ja maksusoodustuse eesmärk on soodustada lapsi kasvatavate vanemate töö- ja pereelu ühitamist. Seetõttu ei ole põhjust pidada meelevaldseks tulumaksuseaduse § 23¹ lõiget 3, mille alusel antakse laste eest ettenähtud maksuvaba tulu kasutamise eelisõigus vanemale, kelle peres lapsed kasvavad.

Viitasite oma avalduses ka kohtupraktikale. Riigikohtu üldkogu 19.10.2020 otsus asjas nr [3-18-1672/38](#) käsitleb olukorda, kus mõlemad vanemad kasvatavad ühist last oma peres võrdselt. Kohtuotsuse resolutsiooni punktis 1 on märgitud: „Tunnistada põhiseadusvastaseks ja kehtetuks perehüvitiste seaduse § 6 lg 1 teine lause osas, milles see säte ei võimalda

¹ Vt [tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu \(566 SE\) seletuskiri](#), seletuskiri kättesaadav eelnõu algteksti lõpus.

Sotsiaalkindlustusametil ilma seni toetust saava vanema nõusolekuta määrata, et lahus elavad vanemad saavad ühise lapse eest lapsetoetust ja lasterikka pere toetust kordamööda, kui see laps kasvab kordamööda ligikaudu võrdse aja kestel mõlema vanema peres.“

Teie ettepanek võimaldada vanemate vahel täiendavat maksuvaba tulu jagada ei lähtunud olukorrast, kus mõlemad vanemad kasvatavad lapsi võrdselt. Kui vanemad kasvatavad lapsi võrdselt, võimaldatakse mõlemal vanemal kasutada täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õigust võrdselt (TuMS § 23¹ lg 3). Sotsiaalkindlustusametilt saadud andmete kohaselt on praegu 12 peret, kus on täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õigus vanemate vahel ära jagatud.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee